# Stjørdal kommune

Vann/Avløp

Saksnr: 2026/11069 - 4

Saksbehandler: Anton Ploshchik

# Saksfremlegg

| Utvalg | Utvalgssak | Møtedato |
|---|---|---|
| Utvalg Plan og Miljø | | |
| Formannskapet | | |

## Ny vannmålerordning – kommunalt eide digitale vannmålere for alle abonnenter i Stjørdal kommune

### Kommunedirektørens forslag til vedtak/innstilling:

Forslag til ny vannmålerordning i Stjørdal kommune sendes på offentlig høring i fire uker, jf. forvaltningsloven § 37. Etter høringen vurderes innspillene før saken, inkludert endelig forslag til mandat for pilotprosjektet, legges fram for ny politisk behandling.

Vedlegg

1 Vedlegg 1 Høringsdokument – forslag til ny vannmålerordning i Stjørdal kommune
2 Vedlegg 2 Tilleggsutredning – kostnader utrulling og erfaringer med digitale

### Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Stjørdal kommune

### Sammendrag:

Stjørdal kommune vurderer å innføre krav om vannmåler og gebyrberegning etter målt forbruk for alle eiendommer som er tilknyttet offentlig vann og/eller avløp. Nye vannmålere som inngår i ordningen, foreslås eid av kommunen og skal som hovedregel være digitale med mulighet for fjernavlesning.

Krav om vannmåler gjelder i dag for nærings- og landbrukseiendommer og nyetablerte boligeiendommer. Om lag 43 prosent av boligeiendommene, tilsvarende cirka 3 200 eiendommer, har ikke vannmåler og betaler gebyr etter stipulert forbruk.

Ordningen skal gi bedre samsvar mellom forbruk og gebyr, bedre kontroll med målernes kvalitet og et mer pålitelig gebyrgrunnlag. Digitale målere kan også redusere behovet for manuell avlesning og bidra til tidligere oppdagelse av lekkasjer og unormalt forbruk.

Eksisterende private målere forblir abonnentenes eiendom fram til de erstattes og overtas ikke av kommunen. Innføringen skal skje trinnvis. Eiendommer uten vannmåler skal være en hovedprioritet, samtidig som kommunen må kunne kontrollere eller skifte ut målere med feil, usikker målekvalitet eller som har passert anbefalt levetid.

Før full utrulling foreslås et avgrenset pilotprosjekt. Høringsinnspillene skal vurderes før saken og endelig forslag til mandat for pilotprosjektet legges fram for ny politisk behandling.

## Saksopplysninger:

### Bakgrunn og hensikt

Stjørdal kommune arbeider med å redusere lekkasjer, effektivisere vann- og avløpstjenestene og utvikle mer digitale tjenester. Hensikten med den foreslåtte ordningen er at gebyrene i større grad skal beregnes etter faktisk registrert forbruk. Dette skal gi bedre samsvar mellom bruk og betaling, et mer etterprøvbart gebyrgrunnlag og mer lik behandling av abonnentene.

Kommunestyret har ved revisjon av forskrift om vann- og avløpsgebyrer vedtatt bestemmelser som åpner for kommunalt eierskap til vannmålere, elektronisk avlesning og vannmålerleie ved en framtidig innføring.

Forslaget omfatter krav om vannmåler og målt forbruk for alle tilknyttede eiendommer, kommunalt eierskap til nye målere og bruk av digitale vannmålere med mulighet for fjernavlesning.

Ved forrige politiske behandling ble saken sendt tilbake for ytterligere utredning av kostnader, erfaringer fra andre kommuner, prioritering ved utrulling og mandat for pilotprosjektet. Spørsmålene er nærmere behandlet i tilleggsutredningen. Det er også utarbeidet et eget høringsdokument rettet mot berørte abonnenter og andre høringsinstanser.

### Dagens vannmålerordning

I dag anskaffer, eier og bekoster abonnenten vannmåleren. Abonnenten har ansvar for installasjon og oppfølging av måleren, mens kommunen mottar målerstanden og bruker den ved beregning av vann- og avløpsgebyret.

Målerne har ulik alder, type og teknisk standard. Avlesningen skjer i stor grad manuelt. Dette medfører arbeid med innhenting og kontroll av målerstander, purring ved manglende avlesning og korrigering av feil i gebyrgrunnlaget.

Krav om vannmåler gjelder i dag for nærings- og landbrukseiendommer og nyetablerte boligeiendommer. Eksisterende boligeiendommer uten vannmåler betaler gebyr etter stipulert forbruk, basert på om boligens areal.

### Krav om vannmåler og målt forbruk

Kommunedirektøren foreslår at alle eiendommer som er tilknyttet offentlig vann og/eller avløp, skal ha vannmåler. Vann- og avløpsgebyret skal beregnes etter registrert forbruk.

Overgangen fra stipulert til målt forbruk kan påvirke gebyret for den enkelte abonnent. Noen kan få høyere gebyr, mens andre kan få lavere gebyr dersom faktisk forbruk avviker fra dagens beregningsgrunnlag.

Innføringen vil være en vesentlig endring for eksisterende boligeiendommer som ikke har vannmåler. Kravet skal derfor innføres trinnvis og samordnes med utrullingen av kommunale vannmålere.

### Kommunalt eierskap og ansvarsfordeling

Vannmåleren registrerer forbruket som brukes ved beregning av vann- og avløpsgebyret. Kommunen er derfor avhengig av at måleren har tilfredsstillende kvalitet, fungerer korrekt og skiftes ut når det er nødvendig.

Kommunalt eierskap vil gjøre det mulig å fastsette en felles teknisk standard, føre samlet oversikt over målerne og planlegge kontroll og utskifting.

Forslaget innebærer ikke at kommunen overtar eksisterende private vannmålere. Den private måleren forblir abonnentens eiendom fram til den erstattes med en kommunal måler. Kommunen gir ikke økonomisk kompensasjon for måleren som skiftes ut.

Kommunens eierskap og ansvar for selve måleren begynner først når en kommunal måler er installert. Kommunen får da ansvar for måleren, planlagt kontroll og framtidig utskifting.

Abonnenten skal fortsatt ha ansvar for egne sanitærinstallasjoner og nødvendig tilrettelegging av målerplassen. Målerplassen skal være tilgjengelig og oppfylle gjeldende krav i lov og forskrift samt kommunens tekniske krav.

Grensen mellom kommunens og abonnentens ansvar skal beskrives i gebyrforskriften og abonnementsvilkårene. Nærmere tekniske krav til vannmålerinstallasjonen skal framgå av kommunens norm for vannmålerinstallasjoner. Abonnentene skal få tydelig informasjon om kravene og ansvarsfordelingen før ordningen settes i drift.

**Trinnvis innføring og overgang fra private målere**

Målbildet er at alle abonnenter på sikt skal omfattes av ordningen med kommunalt eide digitale vannmålere. Innføringen skal skje trinnvis, og eiendommer uten vannmåler skal være en hovedprioritet i den første delen av utrullingen.

Kommunen må samtidig sikre tilfredsstillende målekvalitet. Målere med feil, usikker målekvalitet eller som har passert anbefalt levetid, kan derfor måtte kontrolleres eller skiftes ut parallelt. Nyere og velfungerende private målere kan som utgangspunkt inngå i en senere fase.

Den endelige rekkefølgen vil avhenge av valgt teknologi, kommunikasjonsdekning, kapasitet og kostnader. Det kan bli aktuelt med områdevis utrulling dersom dette gir en mer effektiv og økonomisk gjennomføring og et bedre datagrunnlag for drift og oppfølging.

Abonnenter som ikke omfattes av dagens målerkrav, kan fram til den kommunale utrullingen frivillig installere privat vannmåler. De må informeres om at måleren senere kan bli erstattet uten kompensasjon. Dagens krav gjelder fortsatt for nærings- og landbrukseiendommer og nyetablerte boligeiendommer.

Nærmere overgangsregler og en samlet framdriftsplan skal utarbeides. Framdriften må tilpasses kommunens kapasitet, økonomi, valgte løsning og erfaringene fra pilotprosjektet.

**Digitale vannmålere**

Ved innføring av en felles kommunal ordning legges digitale vannmålere med mulighet for fjernavlesning til grunn som den mest aktuelle løsningen. Automatisk overføring kan redusere manuelt arbeid og feil i gebyrgrunnlaget, mens hyppigere måledata kan bidra til tidligere oppdagelse av lekkasjer og unormalt forbruk.

Saken tar ikke stilling til bestemt målerteknologi, kommunikasjonsløsning eller leverandør. Dette skal avklares gjennom pilotprosjektet, tekniske vurderinger og offentlig anskaffelse.

**Pilotprosjekt**

Før full utrulling foreslås et avgrenset pilotprosjekt for å prøve ordningen i praksis og redusere usikkerheten før en større investering. Piloten skal omfatte et variert utvalg av bygg, abonnenter og installasjonsforhold og kan gjennomføres helt eller delvis i kommunale bygg.

Piloten skal gi erfaring med teknologi, kommunikasjon, systemintegrasjoner, installasjon, kostnader, ressursbehov, datakvalitet, lekkasjevarsling, personvern og informasjonssikkerhet. Erfaringene skal brukes ved beregning av vannmålerleie og planlegging av videre framdrift.

Erfaringer fra andre kommuner viser at en pilot kan gi nyttig kunnskap om teknologi, installasjon og praktisk drift. Løsningene og kostnadene er ikke direkte sammenlignbare med forholdene i Stjørdal og er nærmere omtalt i tilleggsutredningen.

Mandatet er foreløpig. Høringsinnspillene skal vurderes før endelig forslag til mandat legges fram for politisk behandling.

**Økonomiske forhold**

Ordningen vil medføre kostnader til blant annet målere, montering, kommunikasjon, programvare, administrasjon, drift, vedlikehold og framtidig utskifting. Abonnenter med kommunal vannmåler skal etter forslaget betale en årlig vannmålerleie som dekker nødvendige kostnader ved den samlede ordningen. Leien er ikke en avbetaling på én bestemt måler og faller ikke bort når den første måleren er regnskapsmessig avskrevet.

Foreløpige leverandørberegninger og satser i andre kommuner er omtalt i tilleggsutredningen. I forslaget til gebyrregulativ for 2027 er det, med forbehold om endelig politisk vedtak om ordningen, lagt inn en foreløpig årlig leie på 600 kroner per standard kommunal vannmåler. Satsen gjelder først når kommunal måler er installert og skal vurderes på nytt etter pilotprosjektet og anskaffelsen.

Endelig investeringsramme og langsiktig vannmålerleie kan først fastsettes når teknologi, kommunikasjonsløsning og gjennomføringsmodell er valgt. Leien skal beregnes etter selvkostprinsippet og fastsettes gjennom ordinære budsjett- og gebyrprosesser.

Nødvendig ombygging eller tilrettelegging av abonnentens private målerplass vil som hovedregel være abonnentens ansvar.

Digitale vannmålere kan gi gevinster gjennom mindre manuelt arbeid, færre feil, tidligere oppdagelse av lekkasjer og bedre styringsdata. Redusert vannsvinn kan over tid gi bedre utnyttelse av eksisterende kapasitet og dempe presset på selvkost og gebyrnivå. Dette innebærer ikke nødvendigvis en direkte reduksjon i gebyrene.

**Personvern og informasjonssikkerhet**

Vannforbruksdata fra husholdninger kan være personopplysninger. Før løsningen tas i bruk, skal kommunen dokumentere formål og behandlingsgrunnlag og fastsette hvilke data som er nødvendige, innsamlingsfrekvens, lagringstid og tilgang.

Ved anskaffelsen skal det stilles krav til innebygd personvern, dataminimering, sikker overføring, tilgangsstyring og sletting. Leverandørens behandling av opplysninger skal reguleres i databehandleravtale.

Personvernombudet og kommunens fagmiljø for informasjonssikkerhet skal involveres, og abonnentene skal få tydelig informasjon om behandlingen av opplysningene.

**Risiko og utfordringer**

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til teknologi, kommunikasjonsdekning, installasjonsforhold, systemintegrasjoner, personvern, kapasitet og samlet kostnadsnivå.

Enkelte målerplasser kan måtte bygges om før kommunal måler kan installeres. Dette kan gi abonnenten kostnader og praktiske utfordringer. Det bør vurderes om det er behov for økonomiske eller praktiske tiltak ved vesentlige ombyggingskostnader. Abonnenter som frivillig installerer privat måler før utrullingen, må informeres om risikoen for senere utskifting uten kompensasjon.

Risikoen skal reduseres gjennom pilotprosjektet, trinnvis innføring, tydelige krav og god informasjon.

**Høring og videre behandling**

Forslaget berører mange abonnenter og kan få økonomiske og praktiske konsekvenser. Det sendes derfor på offentlig høring i fire uker. Høringsdokumentet er tilpasset berørte innbyggere og ber særlig om innspill til eierskapsendringen, trinnvis utrulling, vannmålerleie, installasjon og foreløpig mandat for pilotprosjektet.

Etter høringen vurderes innspillene før saken og endelig forslag til mandat for pilotprosjektet legges fram for ny politisk behandling. Detaljert plan for utrulling avklares videre gjennom pilotprosjektet og anskaffelsen.

### Konsekvenser for folkehelse:

Bedre oversikt over vannforbruk og tidligere oppdagelse av lekkasjer kan støtte arbeidet med en sikker og stabil vannforsyning. Saken vurderes ellers ikke å ha vesentlige direkte konsekvenser for folkehelsen.

### Konsekvenser for klima og miljø:

Tidligere oppdagelse av lekkasjer og bedre styringsdata kan bidra til redusert vannsvinn og lavere ressursbruk til vannproduksjon, pumping og behandling. Miljøkrav bør inngå ved anskaffelse av målere og tekniske løsninger.

### Konsekvenser for barn og unge:

Saken vurderes ikke å ha særskilte konsekvenser for barn og unge.

### Konsekvenser for økonomi:

Pilotprosjektet og den videre utrullingen vil medføre kostnader innenfor vann- og avløpssektorens selvkostområde. Kostnadsnivået og konsekvensene for vannmålerleie og øvrige gebyrer skal avklares nærmere gjennom pilotprosjektet, anskaffelsen og kommunens ordinære budsjett- og gebyrprosesser.

### Tillitsvalgte:

Saken vurderes på dette stadiet ikke å ha vesentlige konsekvenser for arbeidstakernes arbeidsforhold. Behovet for involvering vurderes på nytt når organisering og ressursbehov er nærmere avklart.

### Vurdering:

Kommunedirektøren vurderer at krav om vannmåler for alle tilknyttede eiendommer, kommunalt eierskap og bruk av digitale målere må ses i sammenheng. Ordningen vil gi bedre samsvar mellom forbruk og gebyr, bedre kontroll med målernes kvalitet og et mer pålitelig gebyrgrunnlag.

Innføringen må skje trinnvis. Eiendommer uten vannmåler skal være en hovedprioritet, samtidig som kommunen må kunne følge opp målere med feil eller usikker målekvalitet. Den endelige prioriteringen må tilpasses teknisk løsning, kommunikasjonsdekning, kapasitet og kostnader.

Et avgrenset pilotprosjekt skal redusere usikkerheten knyttet til teknologi, kostnader og praktisk gjennomføring og gi et bedre beslutningsgrunnlag før full utrulling.

Kommunedirektøren anbefaler at forslaget sendes på offentlig høring i fire uker. Etter høringen legges saken fram for ny politisk behandling sammen med vurdering av høringsinnspillene og endelig forslag til mandat for pilotprosjektet.